

Föreläsning av Eva-Lotta Heide, logoped. "[Språkberget](#)" och dess pedagogiska konsekvenser.

Funktion-innehåll-form

Det som ger störst svårigheter

Det som syns och märks mest.

[Pragmatik](#)-språkförståelse-**semantik-ordförråd-grammatik**-fonolog-artikulation

Viktigt att börja arbeta tidigt med barn som har pragmatiska svårigheter. Viktigt att alla som möter barnet vet.

Språkförståelse- att man vet, att man hör och kan tolka det som sägs.

Skillnad på situationsförståelse och språkförståelse. Vid situationsförståelse vilar man på förståelse av situationen utan att behöva förstå alla ord. Språkförståelse- uppfatta alla delar av det som sägs. Språkförståelse och läsförståelse brukar hänga samman. Kunna höra bra, ett bra fungerande arbetsminne så att man kan matcha-hitta rätt i sitt ordförråd.

Semantik och ordförråd hör nära ihop. Semantik är organisationen av ordförrådet. Har man semantiska svårigheter har man svårt att kategorisera. Om jag har få ord så påverkas läs- och språkförståelsen. Säger jag aptit får jag ingen ordbild. Ordmobiliseringssvårigheter - svårt att hitta rätt ord, t.ex. vuxna med stroke. Ytflyt. Man har många etiketter men vet inte vad det betyder. T.ex. söt och snygg kan ibland betyda samma sak, men man kan inte säga att sylt är snyggt. Oerhörd att läsa för, läsa med, lära in i ett sammanhang. Klär språket med ord, med mkt erfarenheter, synonymer. Det leder till att barnen blir vana att fråga om det är ord som de inte förstår. 80% av de ord man lär sig lär man sig via läsning. Viktigt att fortsätta att läsa för sina barn även när de lärt sig läsa för att läsa på en högre nivå än vad barnen läser. Ju större ordförråd jag har, desto lättare är det att läsa. Då får man en matchning i sitt inre ordförråd.

Grammatik – det regelsystem varje språk har för hur man sätter ihop meningar. Bra att veta var ord kommer ifrån, t.ex. att högt kommer från hög. Katten jagas av hunden. Är det hunden eller katten som jagar?

Fonologi- hur och var språkljuden uttalas. Ljuden kommer via en speciell ordning, mamamama, dadada... Upp till 7 årsålder är det inom normalramen att inte behärska r-ljuden, sje-ljuden osv. Viktigt att titta på att barnen hör skillnad på de ljud som de byter ut. T.ex. om de har svårt att höra skillnad på kopp eller topp (rita bilder av dem och låt barnet peka på dem). Det finns barn som inte hör skillnad och då ska man utesluta att det inte är ett hörselproblem. Då måste man jobba med den auditiva delen. [Dentalisering](#). [Assimilation](#). Spegla barnet på ett positivt sätt.

Artikulation – hur distinkt man talar – att man har ljuden på precis rätt ställe så att det inte blir suddigt och kunna skifta ljud på ett smidigt sätt. Barn med stora svårigheter här har ofta svårigheter med munmotoriken.

Tidig upptäckt av språkstörning – framförallt i basen av språkberget – är helt avgörande för framtiden.

Det är viktigt att bryta felaktiga kommunikationsmönster och ersätta dem med bättre alternativ.

Förebyggande arbete

- Kompetens om språk och kommunikation
- Utnyttja vardagsmiljön
- Språklig medvetenhet

Risikfaktorer hos förskolebarn inför läs- och skrivutveckling

- Nedsatt fonologisk medvetenhet
- Bristfällig grammatisk medvetenhet
- Dålig språkförståelse
- Liten kännedom om bokstäver
- Ärftlighet

Viktigt att tidigt fånga upp dessa barn innan skolan och börja jobba med dem tidigt. Läser man dåligt och ogärna får man sämre språk- och läsutveckling. Fonologisk och ortografisk läsning behövs för att en bra läsutveckling.

Vid språktestning: kvantitativ och kvalitativ testning. TROG – upp till 12 år, kan användas från 4-5 års ålder.

[Språklig medvetenhet](#)

[Nelli](#) neurolingvistisk testar fonemnivå-ljudnivå

[TROG](#)

[ITPA](#)